

25
JAAR

PROVINCIALE JEUGDZORG

'TERUGKIJKEN, REFLECTEREN, OVERDRAGEN EN LOSLATEN'

provincie limburg

25 jaar Jeugdzorg in Limburg

Met veel plezier schrijf ik dit voorwoord. Met veel plezier, omdat het heel goed is stil te staan bij het feit dat de Jeugdzorg 25 jaar in goede handen is geweest bij de provincie. Zeker in een periode waarin we vooral spreken over alles wat met de transitie te maken heeft mag ook daar een beetje aandacht voor zijn.

De ogen van de mensen, cliënt, bestuurder en professional, zijn nu volledig gericht op de toekomst. En dat is op zichzelf een compliment waard. De dozen zijn verzet, van provincie naar gemeenten. En hoewel ook dit niet zonder slag of stoot is gegaan, is een compliment richting beiden op zijn plaats. Want: we kunnen nu toch voorzichtig concluderen dat gemeenten volop hun verantwoordelijkheid hebben genomen voor de transitie en de continuïteit van de zorg is geborgd. Dat stelt ons in staat om nu langzaam de dozen uit te gaan pakken.

Mijn energie, die van mijn collega Teeven en die van iedereen die de jeugdzorg een

warm hart toedraagt is nu daar op gericht. We hebben met elkaar een aantal belangrijke stappen gezet: eerst door intensieve discussie te voeren over hoe we de jeugdzorg beter kunnen organiseren. Daarna door dit in wetten en regels vast te leggen. Ten derde door de transitie op 1 januari, waarin heel veel energie is gestoken.

Nu moeten we de laatste en belangrijkste stap zetten, door datgene te doen waar het ons allemaal om begonnen is: betere hulp organiseren voor kwetsbare kinderen en gezinnen. Dit doe ik in de overtuiging en met de geruststelling dat de jeugdhulp ook in de toekomst in handen is van zeer betrokken bestuurders en professionals. Het enthousiasme waarmee daarin jarenlang bij de provincie is gewerkt mag een voorbeeld zijn voor de gemeenten die nu de wellicht moeilijke, maar belangrijker, zeer schone taak hebben de jeugdhulp van de toekomst vorm te geven.

Martin van Rijn

Staatssecretaris van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Inhoud

Ger Kockelkorn	6
Jean Bronckers	10
Riet Greweldinger	14
Martin Eurlings	18
Odile Wolfs	22
Theo Krebber	26
Peter van Dijk	30

‘Balans tussen
nabijheid
en *distantie*’

Ger Kockelkorn (71)
PvdA-gedeputeerde van 1987-1991

'Balans tussen nabijheid en distantie'

'Natuurlijk, als PvdA'er diende je oog en oor te hebben voor de zwakkeren in de samenleving. Het paste dan ook bij mij dat ik destijds de decentralisatie van de jeugdhulpverlening naar provinciaal niveau op mijn bord kreeg. Jeugdigen en jongeren vormden een kwetsbare groep, waren vaak buiten hun schuld om in de problemen gekomen met alle gevolgen van dien. Dat hield mij niet alleen als politicus en bestuurder maar ook persoonlijk bezig. Achter die jeugdhulpverlening in Limburg ging destijds een gigantische wereld schuil van instituten, instellingen en deskundigen die hier, als ik in mijn geheugen graaf, op een heel integere manier mee bezig waren. Als deputé ging ik in die periode vooral over de centen. Want de Tweede Kamer had besloten dat de provincies verantwoordelijk zouden worden voor de vrijwillige jeugdhulpverlening. In het Interprovinciaal Overleg begon toen het grote gevecht om de financiën. Limburg kreeg naar verhouding te veel geld. Het was onvermijdelijk dat de geldstroom richting Limburg zou slinken. Dat was dus geen plezierige tijding. Ik heb geprobeerd om de afbouw van die gelden zo lang mogelijk uit te stellen zodat de instellingen voldoende tijd kregen om zich te heroriën-

teren en passende maatregelen te nemen. Daar heb ik me echt sterk voor gemaakt.'

'We hebben het over eind jaren tachtig. Limburg met zijn katholieke achtergrond had nog enorm veel intramurale instellingen op het gebied van de jeugdhulpverlening. Denk bijvoorbeeld aan Bethanië, Klein Bethlehem, Nazareth, De Dennenheuvel, De Kollenberg. In totaal meer dan duizend internaatsplaatsen! En heel veel van die plaatsen werden ingenomen door jongeren die van buiten Limburg kwamen. Wat dat betreft liepen we voorop. Tegenwoordig wordt om diverse redenen veel gescholden op die internaten van destijds maar hun werk was in essentie toch gebaseerd op nobele motieven, namelijk 'we moeten die jongeren helpen'. Schaalvergroting en spreiding van voorzieningen waren de sleutelwoorden in mijn bestuursperiode. Het is al lang geleden maar nee, ik kan me niet herinneren dat ik werd beschouwd als de boodschapper die met de op handen zijnde reorganisaties slecht nieuws bracht. *Wir ziehen alle am gleichen Strang* was toch de algemene opvatting. Natuurlijk werd er links en rechts gemopperd maar dat is van alle tijden. Uiteindelijk is Limburg er niet slecht vanaf gekomen.'

'Als oud-bestuurder sta ik nu aan de zijlijn. Beschouw me als een geïnteresseerde krantenlezer en tv-kijker en niet als iemand die de wijsheid in pacht heeft. Toch zet ik vraagtekens bij de overheveling van de jeugdzorg naar gemeenten. Het gebeurt onder het mom van 'dichterbij de burger'. Als bestuurder ben ik altijd iemand geweest die balans zocht tussen nabijheid en distantie. Die nabijheid moet niet worden overdreven want selectiviteit, bevoordeling en blindheid liggen op de loer. Het is met jeugdzorg net als met voetbal, iedereen heeft er verstand van. Maar opvoeden is ingewikkeld, hoor. Mijn twijfels over de decentralisatie liggen op het vlak van de deskundigheid. De aanpak van eigentijdse problemen als radicaliserende jongeren en loverboys schreeuwen om voldoende flexibiliteit en deskundigheid. Ik vraag me echt af of die aanpak op gemeentelijk niveau is gewaarborgd. De jeugdzorg zou op provinciaal niveau moeten worden gecoördineerd, want dát is voor mij nog steeds het goede midden tussen nabijheid en distantie.'

‘Niet alle
veranderingen
zijn *verbeteringen*’

Jean Bronckers (70)
CDA-gedeputeerde van 1991 tot 1992

'Niet alle veranderingen zijn verbeteringen'

'Ik was als deputé relatief kort verantwoordelijk voor de jeugdhulpverlening, nog geen anderhalf jaar. In april 1991 trad ik aan en in september van het jaar daarop nam ik de portefeuilles over van collega Jef Pleumeekers die burgemeester van Heerlen werd. Die periode was te kort om mijn stempel op de jeugdhulpverlening te drukken. Daar kwam nog eens bij dat mijn voorganger Ger Kockelkorn in de voorafgaande periode veel voorbereidend werk had verricht om de decentralisatie van bevoegdheden en financiering, die op 1 januari 1992 haar beslag kreeg, goed te laten landen. Of ik in een gespreid bedje terecht kwam? Nou ja, er was in ieder geval al veel geregeld.'

'Behalve voor de jeugdhulpverlening was ik ook verantwoordelijk voor de bejaardenzorg en de planning van ziekenhuiszorg. Het zijn thema's die mensen écht raken, want iedereen krijgt ermee te maken. Ik ben blij dat ik als bestuurder hier een bijdrage aan heb geleverd. Affiniteit met de jeugdhulpverlening had ik wel. Ik had de hbo-opleiding maatschappelijk werk gedaan en was later werkzaam op een sociale dienst waar je natuurlijk geregeld met problemen in de sfeer van jeugdzorg

te maken kreeg. Privé was dat ook het geval. Ik ben geboren en getogen in Rijkholt. Mijn ouders namen vroeger geregeld een jongen van huize St. Joseph in Cadier en Keer voor korte tijd op in ons gezin. St. Joseph werd in de volksmond 'de voogdij' genoemd. De instelling zocht families in de regio waar de pupillen in de weekends naartoe konden zodat ze even uit de sfeer van het internaat waren. Bij gastgezinnen konden ze dan op adem komen. Ik wist dus waar ik mee te maken kreeg. Het is een cliché maar het is waar: wie de jeugd heeft, heeft de toekomst. Maar daar moet dan wel aan gewerkt worden.'

'In januari 1992 was die decentralisatie dus een feit en kregen we 90 miljoen gulden overgemaakt, de zogeheten rijksdoeluitkering. Daarvan moesten we al gelijk acht miljoen inleveren bij de provincies Noord-Brabant en Zeeland. De reden was dat in Limburg te veel kinderen uit andere provincies waren gehuisvest en dat was niet conform de nieuwe regelgeving. Acht miljoen lijkt weinig maar dat was toen toch een behoorlijk bedrag. Die bezuiniging deed links en rechts pijn. Ik heb dat leed enigszins proberen te verzachten door met mijn toenmalige Brabantse col-

lega Lambert van Nistelrooij afspraken te maken en hem gedurende bepaalde tijd plaatsen laten inkopen bij zorginstellingen in Midden-Limburg. Die regio kun je toch met enige goede wil beschouwen als de achtertuin van Brabant. Die afspraken gaven Limburg even adem. Wij konden afbouwen en Brabant kon opbouwen. Want het inleveren van budget mag niet ten koste gaan van kinderen. Voor sommigen is het helemaal niet goed dat ze dichterbij huis worden geplaatst, integendeel zelfs. Ik was weliswaar uitvoerder van rijksbeleid maar heb altijd geprobeerd om in contacten met collega's compromissen te bereiken door plaatsen in te kopen en instellingen te verplaatsen. Fusies leidden tot efficiënter werken en kostenbesparingen. In de Oostelijke Mijnstreek waren zeven instellingen voor jeugdhulpverlening en bleven er twee over. In Noord- en Midden-Limburg waren er acht en gingen uiteindelijk drie verder.'

'Je vraagt of het goed is dat de gemeenten nu de jeugdzorg onder hun hoede hebben? Tja... eerlijk gezegd betwijfel ik het. Toentertijd hadden alle provincies de supervisie over de jeugdhulpverlening evenals de vier grote steden. Die steden hadden voldoende financiële armslag,

bijna net zo veel als de provincies aan jeugdhulpverlening te besteden hadden. Tel daarbij een goed uitgerust ambtelijk apparaat en voldoende deskundigheid in huis en je bent in staat om goed werk te verrichten en degelijke zorg te verlenen. Maar de verdunning die nu plaatsvindt... ik weet het niet. Het zal voor de kleinere gemeenten lastiger zijn om alles goed te organiseren. Ze zullen weer de samenwerking moeten zoeken. Nee, alle veranderingen zijn geen verbeteringen.'

Riet Greweldinger (†2011)
CDA-gedeputeerde van 1992-1995

Riet Greweldinger: 'Liefvallig en betrokken'

Ze was de eerste vrouwelijke deputé van Limburg en dat was de reden dat Riet Greweldinger-Beudeker dit ambt met gepaste trots vervulde. In de periode 1992-1995 was ze dus ook de eerste gedeputeerde jeugdzorg. In 1982 werd ze Statenlid, in 1990 fractievoorzitter van het CDA en twee jaar later gedeputeerde met de portefeuilles welzijn en volksgezondheid. Riet Greweldinger ambieerde een tweede termijn maar legde het af tegen partijgenoot Martin Eurlings. Ze overleed in 2011.

Wie bij haar medewerkers van destijds informeert naar Riet Greweldinger krijgt het beeld op het netvlies van een aimabel politica die wars was van uiterlijk vertoon maar ook duidelijk wist wat ze wilde. Het politieke ambt riep haar pas op latere leeftijd. Toen haar kinderen ouder waren, ging ze zich in maatschappelijk opzicht meer profileren. Eerst werd ze actief voor de plaatselijke KVP in Horst waarna ze naar Provinciale Staten vertrok. Als deputé kreeg ze in 1992 onder meer de jeugdzorg onder haar hoede, ook toen al een complexe materie die zich mocht 'verheugen' in de belangstelling en bemoeienis van diverse Haagse ministeries. 'Riet Greweldinger probeerde op een afgewogen wijze

en met respect voor alle opvattingen en invalshoeken om te gaan met alle controverses', aldus een medewerkster van destijds. 'Haar inspanningen waren erop gericht om met een grote mate van consensus problemen op te lossen en doelen te bereiken. Machtsvertoon was haar vreemd. Ze hanteerde duidelijk een andere bestuursstijl dan mannelijke collega's van andere partijen.'

Martin Eurlings, destijds CDA-fractievoorzitter in Provinciale Staten, kwalificeert zijn toenmalige partijgenote als een moederfiguur die de boel bijeen hield. 'Ze was beslist geen Che Guevara die de bedoeling had de boel eens goed op te schudden maar daarentegen heel betrokken en sociaal', zo graaft Eurlings in zijn geheugen.

'Riet Greweldinger was een vriendelijke en voorkomende dame, ook een bestuurder met een gigantisch netwerk dat reikte tot in de hoogste kringen', herinnert een ander zich. 'Maar ondanks haar liefvalligheid liet ze zich geen knollen voor citroenen verkopen'. CDA-senator Hannie van Leeuwen was haar grote voorbeeld en ook Riet Greweldinger had dezelfde strijdbaarheid als Van Leeuwen. Haar speeches oogst-

ten in de provincie veel waardering en applaus vanwege de religieus-historische en filosofische context waarin ze werden uitgesproken. Gedurende haar 2-jarige ambtstermijn gingen de Regionale Zorgoverleggen van start. De achterliggende gedachte van 'inclusief zorg- en welzijnsbeleid' droeg zij enthousiast uit in haar contacten met gemeenten, zorgkantoren en zorgaanbieders. Ook drong Riet Greweldinger aan op van intensievere samenwerking tussen het St. Jans Gasthuis in Weert en het Laurentiusziekenhuis in Roermond.

Riet Greweldinger-Beudeker overleed op maandag 27 juni 2011 in het Venrayse kerkdorp Smakt en werd vier dagen later begraven vanuit de parochiekerk in Horst. Riet Greweldinger werd 83 jaar. Korte tijd voor haar overlijden ontving ze nog de hoge pauselijke onderscheiding Ridder in de Orde van de heilige Gregorius de Grote.

‘Af en toe een
zware *steen* in
de *vijver*...’

Martin Eurlings (68)
CDA-gedeputeerde van 1995 tot 2003

‘Af en toe een zware steen in de vijver...’

‘Ja, die brand in juli 2002 in Roermond... het was verschrikkelijk. Ik weet nog, ik werd gebeld toen ik in Italië was. Ik geloofde het niet. Zes kinderen dood? Dat kón toch niet? Dit drama was toen het signaal om te zeggen: het kan zo niet langer. Maar liefst 23 hulpverlenende instellingen hielden zich destijds met dat gezin bezig en toch ging het gruwelijk mis. We zijn toen met het project gezinscoach begonnen, overigens in nauwe samenwerking met de gezinnen die hulp nodig hadden. We gingen terug naar de basis. Dáár waar het gebeurt, dáár waar hulp nodig was.’

‘Vóór mijn aantreden werd er binnen de jeugdzorg vooral met geld geschoven. Wij hebben met z’n allen het tijdperk van vernieuwing ingeluid. Want hoe zag het landschap van de jeugdzorg er destijds uit? We hadden grote voormalige kloosters met prachtige heiligennamen maar wat daarbinnen allemaal gebeurde was niet transparant. En waar ik me ook verschrikkelijk aan ergerde was de bureaucratie binnen de jeugdzorg. Het was allemaal verscheurd, versplinterd en versnipperd. Je had de jeugdhulpverlening, de jeugd-ggz, de jeugdbescherming... allemaal zelfstandige koninkrijkjes in de grote

zee van de jeugdzorg die niets met elkaar hadden. Maar het was niet alleen de brand in Roermond die ons op een ander spoor zette. Ik herinner me nog goed een bijeenkomst met meervoudig gehandicapten. Daar raakte ik in gesprek met een man en een vrouw. Van alle volwassenen daar aanwezig waren zij de enigen die nog bij elkaar waren. De rest was allemaal gescheiden. Ze konden de druk en de gezamenlijke zorg voor hun kind niet meer aan. In veel gezinnen heerste door die zorg een enorme spanning. Ik wist niet wat ik hoorde. Onze bemoeienis was er dus blijkbaar op gericht om pas in actie te komen als het te laat was. We spanden het paard achter de wagen. Ook daar hebben we werk van gemaakt. En zo werd langzamerhand die vermaatschappelijking van de zorg zichtbaar. We hebben daar met enorm veel energie en geloof aan gewerkt. Het werd een missie.’

‘Als deputé hield ik er wel van om af en toe een zware steen in de vijver te gooien. Dan werd iedereen even boos op mij maar dat duurde nooit lang. Uiteindelijk grepen we elkaar opnieuw vast en konden we weer stappen zetten. Die strategie werkte wonderwel. En dan kwam weer zo’n

directeur van zo’n instelling in het provinciehuis klagen over de wachtlijsten in de zorg. Waarop ik zei: ‘Weet je wat jij moet doen? Jij kunt beter ontslag nemen. Want je hebt een maatschappelijke opdracht en als jouw werk wachtlijsten oplevert dan ben je blijkbaar niet opgewassen tegen je taak’. Het creëren van wachtlijsten deden ze trouwens vaak met opzet want die leverden extra centen op. We hebben destijds de aanval op de wachtlijsten geopend en Odile Wolfs heeft ze in een latere periode helemaal weggewerkt. Na vier jaar kon ik als deputé een andere portefeuille nemen. Maar ik ben bij de zorg gebleven. Ik had het gevoel dat de klus nog niet af was. Na die acht jaar keek ik terug op een vruchtbare periode. Ik heb vaak met PETER Boonen in het schuttersputje gelegen. We moesten tegen de stroom inroeien en tegen gevestigde belangen vechten. Maar het is het dubbel en dwars waard geweest.’ ‘Limburg werd vaak geroemd om haar innovatieve jeugdzorg. Waarom? Omdat we ons aan onze eigen haren uit het moeras omhoog hebben moeten trekken. Het terugbrengen van de jeugdzorg in de samenleving hebben we zelf moeten organiseren. Dat is een enorm inspirerend en creatief proces geweest. En nu

is veel discussie over de overheveling van de jeugdzorg naar de gemeenten. Ach, ik vind het niet zo spannend welke overheid het doet, als die zorg maar terecht komt waar ze thuishoort, namelijk in de eigen omgeving van de jongere en zijn ouders. Het gaat om het kind, dát moet onze gezamenlijke ambitie zijn.’

‘Ik hoorde vaak:
daar heb je
Limburg weer...’

Odile Wolfs (63)
PvdA-gedeputeerde van 2003 tot 2011

‘Ik hoorde vaak: daar heb je Limburg weer..’

‘We liepen als provincie vaak op veel fronten voorop. Door het nemen van structurele maatregelen werkten we als eerste provincie de wachtlijsten in de jeugdzorg helemaal weg. We gingen in vier jaar van bijna 1300 wachtenden naar nul. De introductie van de Centra voor Jeugd en Gezin vloeiende voort uit het programma Gezinscoaching dat wij in 2003, na de brand in Roermond, hadden gestart. Limburg werd door de staatssecretaris regelmatig als lichtend voorbeeld voor de jeugdzorg genoemd. Dat leidde wel eens tot verzuchting elders in het land.’

‘Vóór mijn politieke carrière heb ik vijftien jaar voor de klas gestaan, dus lange tijd met kinderen gewerkt. Als deputé was ik bewust veel onderweg in de provincie en heb in de praktijk vaak schrijnende situaties meegemaakt. Verschrikkelijk, ze staan nu nog op mijn netvlies. Kinderen die intensieve zorg nodig hadden en in een gesloten setting terecht kwamen omdat ze een gevaar vormden voor zichzelf. Maar die instellingen lagen ver weg, in Den Helder, in Groningen, in Almelo. Die kinderen raakten vervreemd van de eigen gezinssituatie. Ik heb jarenlang geknokt om zo’n instelling in Limburg te krijgen zodat de

kinderen dichterbij huis kwamen te zitten. En het is me gelukt. Keer op keer in Den Haag geweest en menig robbertje moeten vechten met andere provinciebesturen. En dan hoorde je ze verzuchten: ‘Daar heb je die Limburgers weer, ze moeten weer wat.’ Maar we kregen het wél allemaal voor elkaar, samen met de zorgaanbieders.’

‘Ja, een langdurig deputé-schap geeft tijd en ruimte om iets te realiseren. Dan kun je een tijdperk met resultaten afsluiten. Ik heb geprobeerd om het thema jeugdzorg permanent en prominent op de agenda’s van GS en PS te krijgen en dat is ook gebeurd. Vanaf dag één heb ik als deputé gezegd: de wachtlijsten moeten weg en we gaan zorg bieden die écht nodig is. Zoveel mogelijk af van langdurige zorg en meer accenten op ambulante hulp. Ik had met instellingen te maken die dat gelukkig ook wilden. Ik heb regelmatig zowel zorgverleners als zorgvragers in huis gehaald en hen gevraagd: hoe doen wij het? Hoe willen jullie het? Wat kunnen wij aan de jeugdzorg bijdragen? Daarbij is vaak harde taal gesproken maar het was ook inspirerend en verrijkend, voor álle partijen. Het aantal residentiële plaatsen nam af en de pleegzorg werd vernieuwd, in acht jaar tijd

kwamen er ruim vijfhonderd pleeggezinnen bij. Ik vind dat kinderen zoveel mogelijk in gezinsverband moeten opgroeien. Kan dat niet bij de biologische ouders, dan in een pleeggezin. Wat dat betreft hebben we flink progressie gemaakt. Ook voerden we actieprogramma’s uit rond het thema ‘Jong zijn in Limburg’ en gingen we aan de slag met onder meer jongerenparticipatie, sport- en talentontwikkeling, onderwijs, een gezonde woon- en leefomgeving voor kinderen en jeugdzorg. Allemaal onderwerpen die kruisverbanden hadden met andere portefeuilles. Dat werkte prima in de praktijk.’

‘Destijds ging jaarlijks zo’n 125 miljoen euro om in de Limburgse jeugdzorg. Als ik terugkijk op die jaren dan hebben we hard gewerkt en veel tot stand gebracht. Ik ‘deed’ het met een fantastisch team van zeven ambtenaren. Geweldig om met die mensen te mogen werken. Maar een collega moet ik hier echt noemen, Peter Boonen, top! Landelijk is hij al jaren een bekend gezicht op het terrein van de jeugdzorg en vraagbaak voor velen. Omdat ik zelf had ervaren dat het op provinciaal niveau goed was geregeld, heb ik me destijds tot het laatst toe verzet

tegen overheveling van de jeugdzorg naar de gemeenten. Mijn partij was er op landelijk niveau voorstander van, ik niet. In mijn laatste periode is toen de beslissing gevallen. Ik heb met Ahmed Aboutaleb nog strijd geleverd om de transitie uit het PvdA- verkiezingsprogramma te houden. Het is me spijtig genoeg niet gelukt.’

‘Ik heb mijn
sporen nagelaten’

Theo Krebber (68)
PVV-gedeputeerde van 2011 tot 2012

‘Ik heb mijn sporen nagelaten’

‘Toen ik aantrad als gedeputeerde was mijn politieke ervaring volstrekt nul. Dat kun je als een nadeel beschouwen maar in mijn bagage torste ik een huisartsenpraktijk die 33 jaar had geduurd. Als huisarts heb je toch een specifieke visie op zorg. En als je als bestuurder dan jeugdzorg onder je hoede krijgt dan is dat pure winst. Vanuit een jarenlange praktijk kon ik oplossingen aandragen waarvan ik wist dat ze zouden kunnen werken. En het politieke ambacht heb ik mij snel eigen gemaakt. Ik had een fantastisch team achter me staan dat me goed op weg hielp.’

‘Ik kende het wereldje. De patiënten, hun problemen, ik heb altijd in oplossingen gedacht. Ook op het gebied van de jeugdzorg. Ik sprak dezelfde taal als de mensen op de werkvloer. Je neemt hen serieus en jij wordt serieus genomen. We keken allemaal door dezelfde bril. Een van de eerste stappen die ik zette, was het via de Centra voor Jeugd en Gezin betrekken van de huisartsen bij de jeugdzorg. Zij moesten de spin in het web worden. Aanvankelijk kreeg ik het stempel van idealist opgeplakt maar nu is het allemaal vanzelfsprekend! Hetzelfde ervoer ik met de oprichting van de Huisartsenpost in Maastricht. We wa-

ren de tweede in het land. Ze verklaarden ons voor gek toen we ermee begonnen. En kijk nu eens. Hetzelfde geldt voor de jeugdzorg. Want uit ervaring weet ik dat psychische klachten bij kinderen in beginsel altijd lichamelijk worden vertaald. Als je dat door hebt dan ben je er als eerste bij.’

‘Wat ik ook heb geprobeerd is om de pijn van de bezuinigingsoperatie, want dat is toch die hele decentralisatie, te verzachten. En het is me gelukt. Dat mag ik wel op mijn cv schrijven. Als gedeputeerde heb ik een flink robbertje moeten vechten met Bureau Jeugdzorg omdat deze instelling het zwaarst getroffen werd. Het was een instituut dat zich vrij onaanvaardbaar waande. En het was soms onplezierig onderhandelen. We hebben druk moeten zetten om alle neuzen in dezelfde richting te krijgen. Ja, dat was een enorm gevecht maar ik kijk er met voldoening op terug. Telkens weer was mijn boodschap: ‘Als jullie nu niet anticiperen op wat gaat komen dan staan jullie straks nergens meer. Jullie hebben zoveel knowhow in huis, ga naar die gemeenten en laat zien wat je kan.’ Uiteindelijk zijn niet meer dan zeventig mensen bij Bureau Jeugdzorg vrijwillig afgevloeid en

eenzelfde aantal is overgegaan naar de gemeenten. Terugkijkend denk ik dat ze er bij Bureau Jeugdzorg geen spijt van hebben dat ze mijn advies hebben opgevolgd.’

‘Ik ben slechts een jaar deputé geweest maar ik heb wel doelen bereikt. Ja, ik heb mijn sporen nagelaten. Het Mobiliteitscentrum Jeugdzorg heeft 70 procent van de mensen die hun baan verloren in de jeugdzorg naar ander werk weten te leiden, dat is een mooi resultaat. Maar ik heb mijn twijfels over de snelheid waarmee de decentralisatie van de jeugdzorg in gang is gezet. De jeugdzorg gaat weliswaar naar de gemeenten maar een gemeente kan voor die zorg niet meer zijn dan een faciliterend bedrijf. Als ze verstandig zijn dan laten ze de uitvoering van die zorg helemaal over aan de professionals. Ik heb dat onlangs nog in Provinciale Staten bepleit. Zo kunnen acute problemen bij jeugdigen beleidsmatig net zo efficiënt worden opgelost als een botbreuk of een blindedarmontsteking. In wezen net zo spoedeisend. De provincies hadden nooit helemaal afstand moeten nemen van de jeugdzorg. Ze hebben veel deskundigheid in huis. Nu wordt alles in één keer bij gemeenten over de schutting gegooid. Als ik

deputé was gebleven dan was ik tot aan de minister gegaan om meer overgangstijd te bepleiten. Zeker nog drie jaar.’

‘Overdracht jeugdzorg scheidt nieuwe *kansen*’

Peter van Dijk (59)
PvdA-gedeputeerde van 2012 tot 2015

‘Overdracht jeugdzorg schept nieuwe kansen’

‘Of ik als deputé het licht uitdoe voor de jeugdzorg in Limburg? Zo sterk zou ik het niet willen stellen. Feit is dat er per 1 januari j.l. na vijftwintig jaar een einde is gekomen aan de provinciale jeugdzorg en dat de gemeenten de fakkel hebben overgenomen. Hoewel we formeel geen taak meer hebben op het gebied van de jeugdzorg zal de provincie op de achtergrond toch een ondersteunende en verbindende rol blijven vervullen.

Er is de afgelopen tijd een zwart-witdiscussie gevoerd. Is de jeugdzorg beter af bij de provincie? Of juist bij de gemeenten? Ik denk bij de laatsten. We brengen de zorg dichterbij de mensen, we kunnen nu meer aan preventie gaan doen, gemeenten kunnen de jeugdzorg betrekken bij andere beleidsterreinen. Kortere lijnen, snellere communicatie. Misschien vormde de provincie als supervisor wel de ideale koepel voor de jeugdzorg maar ik zie nu meer pluspunten dan nadelen. En de grote winst van de transitie is dat gemeenten op zorggebied goed hebben leren samenwerken in alle regio’s. Ze moesten wel, dat klopt, maar je zag ook dat het vanuit een betrokkenheid gebeurde en in het belang van de kinderen.’

‘Opdracht dus volbracht wat de jeugdzorg betreft? Ik denk het wel. Natuurlijk, het is een proces geweest dat veel stof heeft doen opwaaien maar terugkijkend hebben we de taakstelling van Provinciale Staten, om de zorg netjes over te dragen aan de gemeenten, positief afgerond. Feitelijk heeft mijn deputé-schap in het teken gestaan van het voeren van het transitie- en transformatieproces. Ik heb het al die jaren als een gezamenlijk project beschouwd van gemeenten en provincie. Dat begon eind 2012 met de vaststelling van het laatste Beleidskader Jeugdzorg. We hadden drie doelen voor ogen. De winkel van de jeugdzorg moest open blijven, we gingen de transitie vormgeven en we namen de transformatie ter hand zodat de inhoudelijke jeugdzorg veranderd kon worden volgens de bedoelingen van de nieuwe Jeugdwet.

Provinciale Staten pleitten voor een zogeheten ‘warme overdracht’. Niemand mocht tussen wal en schip vallen en iedereen zou de zorg moeten krijgen die nodig is. Voor pilotprojecten waarin alle betrokken partijen deelnamen, stelde de provincie extra geld beschikbaar. Er was bij de gemeenten een ‘open mind’ om dit proces samen uit

te voeren. Ik merk ook dat gemeenten hun toekomstige rol met betrokkenheid hebben voorbereid. Er bestond een zekere gretigheid om het proces ook te laten slagen. Gemeenten zijn op eigen benen gaan staan, wij blijven op de achtergrond voor raad en daad beschikbaar.’ ‘Natuurlijk hebben we hindernissen moeten nemen. Er was een conflict met Bureau Jeugdzorg over de invulling van een bezuinigingsrestant dat resulteerde in een juridische procedure. En Bureau Jeugdzorg moest de indicatiestelling AWBZ zelf gaan financieren, daar waren ze niet blij mee. Vlak voordat we de transitiefase ingingen, kregen we met een bezuiniging van 19 miljoen euro te maken omdat de landelijke budgetten voor jeugdzorg volgens een nieuwe sleutel werden verdeeld. Ik heb de pijn verzacht door extra maatregelen te nemen. We subsidieerden de AWBZ-gelden nog een jaar langer en lieten medewerkers van Bureau Jeugdzorg instromen in pilotprojecten. Ook trokken we 7,5 miljoen euro uit om de vastgoeddossiers van de jeugdzorginstellingen goed af te sluiten zodat er ruimte voor vernieuwingen ontstond.’

‘Naast mijn baan als deputé ben ik huisarts in Brunssum. Nog steeds houd ik elke

woensdag praktijk. Het is bij mijn aantreden een bewuste keuze geweest en ik ben blij dat ik mijn bestuurswerk wekelijks kan afwisselen met de huisartsenpraktijk. Ook omdat ik mijn patiënten niet in de steek wilde laten. Wat Theo Krebber ook aangeeft: als huisarts ken je het wereldje, het systeem en de professionals die er werken. Dat voordeel heb je als deputé. En het is belangrijk om te weten hoe mijn patiënten de zorg ervaren en of die zorg tekortkomingen heeft. Daar heb ik in ‘Maastricht’ dan weer mijn voordeel mee kunnen doen. De patiënten en ik, we vullen elkaar wat dat betreft aan.’

‘Als het goed is, heeft de overdracht zich per 1 januari voor de Limburgse jeugd geruisloos voltrokken. Op de langere termijn zal ze de voordelen echter zeker merken. Ook bijvoorbeeld jongeren van 18 jaar en ouder – een kwetsbare groep die net uit de jeugdzorg komt – zal gaan spinnen bij de transitie. Gemeenten kunnen de jeugdzorg verbinden met andere beleidsterreinen zoals scholing en huisvesting en zodoende die groep extra aandacht geven. Daar liggen de kansen.’

Colofon:

Dit boek is uitgegeven op vrijdag 6 maart 2015 bij gelegenheid van het symposium 25 jaar provinciale jeugdzorg in de Feestzaal van het Gouvernement

Tekst: Peter Hamans, Tekstgoed.nl
Foto's: Peter Wijnands, Peter Wijnands Photography
Opmaak en druk: Grafisch Centrum Provincie Limburg
Oplage: 250 exemplaren

